

HANS KRÁSA

ADOLF HOFFMEISTER

BRUNDIBÁR

DĚTSKÝ PĚVECKÝ SBOR

TUTTE LE NOTE

ZUŠ ČERNOŠICE

OSOBY A OBSAZENÍ

ANINKA	Anna Jarošová
PEPÍČEK	Tereza Sokolová / Natálie Kolínská
BRUNDIBÁR	Adam Kořínek j.h.
PEKAŘKA	Daniela Bicanová
ZMRZLINÁŘKA	Ema Elen Pýchová
MLÉKAŘKA	Anežka Lejnarová
STRÁŽNÍK	Jan Růžička
VRABEC	Nuri Bachiri, Mikuláš Kysilka, Jeremiáš Zahradník, Antonín Kysilka
KOCOUR	Michaela Chobotová, Markéta Jandáková, Nora Matějková, Lucie Martínková, Lucie Procházková, Aneta Sokolová, Tereza Sokolová
PES	Natálie Kolínská, Magdalena Čadová, Josefína Formáčková, Ema Elen Pýchová
SBOR, DĚTI	Anděla Formáčková, Alice Hojerová, Hubert Houška, Anastázie Houšková, Veronika Urbanová

ORCHESTR

HOUSLE	řídí Martin Vydra
VIOLONCELLO	Anna Poulová, Anna Veverková j.h.
KLAVÍR	Benjamin Lajda j.h.
FLÉTNÁ	Vojtěch Racek
SAXOFON	Martin Kusý
	Michal Jermář

HUDEBNÍ NASTUDOVÁNÍ

REŽIE	Martin Vydra
VÝPRAVA	Kateřina Daňková
FILMOVÉ DOTÁČKY	Hanele Poislová
PRODUKCE	Eliška Šárková, Kristýna Strejcovská
INSPICE	Simona Kysilková Šnajperková
	Martina Sokolová Suková

Brundibár je společný projekt žáků a učitelů ZUŠ Černošice.

Nakladatel: Boosey & Hawkes Bote & Bock GmbH & Co. KG.

Program připravila Simona Kysilková Šnajperková,
fotodokumentace projektu Tereza Mouchová, coverfoto Eliška Šárková.

© Tutte Le Note, ZUŠ Černošice 2023

Nesmrtelný Brundibár

Když skladatel Hans Krása posílal svou dětskou operu s názvem Brundibár v roce 1938 do soutěže ministerstva školství, dozajisté netušil, jaký osud jeho dílo čeká. Hans Krása se nedočkal ani tajné (v této době už byl jakýkoliv židovský kulturní život zakázán) pražské premiéry své opery, která se odehrála na konci roku 1942 v hagiborském sirotčinci, v létě toho roku byl deportován do Terezína. Libreto k tomuto dílku napsal Adolf Hoffmeister, ten krátce po vypuknutí války emigroval do Francie. V Praze se Brundibár hrál podle všeho pouze dvakrát, poté byla většina dětských herců i režisér Rudolf Freudenfeld odeslána taktéž do Terezína. Terezínské židovské ghetto vzniklo v listopadu 1941. Za dobu existence prošlo jeho branami více než 9 000 dětí, z nich bylo 7 590 deportováno dále na východ do vyhlazovacích táborů. Odtud se jich vrátilo pouze 142. Terezínská židovská samospráva se snažila dětem pobyt v Terezíně co nejvíce „zpříjemnit“, často i na úkor jiných obyvatel města (děti dostávaly větší přiděly jídla apod.) Všichni cítili, že děti jsou jejich jedinou nadějí. Pro děti byla organizována improvizovaná výuka, každý z dospělých opatrovníků se snažil dětem prostřednictvím různých kroužků předávat něco z toho, co sám uměl. Mezi vězni bylo i mnoho osobností kulturního života, lidé si často do svých zavazadel (která mohla vážit maximálně 50 kg) přibalovali knihy i hudební nástroje a nelitovali kilogramů, které tím vyplývali.

Děti nežily spolu se svými rodiči, byly ubytovány samostatně v tzv. heimech (značně přelidněných pokojích). Na některých pokojích se vydávaly časopisy, jinde se hrálo divadlo (nejčastěji se přehrávaly různé dětské knihy) nebo recitovalo a hrálo na hudební nástroje. Do života v Terezíně a všech aktivit jeho obyvatel samozřejmě neustále zasahovaly transporty. Ačkoliv nikdo nevěděl přesně, kam směřují, všem bylo jasné, že nevedou ke svobodě.

Když tedy do Terezína dorazil v roce 1943 i režisér Rudolf Freudenfeld (vátku přežil a změnil si jméno na Franěk) a většina dětí účinkujících v pražské inscenaci Brundibára, dovezli s sebou i partituru k této opeře. Trvalo jen neuvěřitelný měsíc a půl, než byla opera znovu nazkoušena, Hans Krása musel udělat škrty v obsazení orchestru a premiéra mohla proběhnout 23. září 1943 v Magdeburských kasárnách. Ačkoliv jakékoliv kulturní aktivity byly v Terezíně oficiálně zakázány, gestapo je tiše tolerovalo. Brundibár se tak mohl dočkat neuvěřitelné popularity a celkových 55 repríz. Němci se tedy rozhodli tuto operu využít propagandisticky a nechali ji zahrát před delegací Červeného kříže, která měla za úkol zhodnotit situaci terezínských obyvatel. Není divu, že po zhlédnutí této potěmkinovské vesnice neshledali delegáti v Terezíně žádný problém.

Obsazení inscenace nebylo stálé, děti z Terezína odjížděly dál na východ a jiné přicházely. Role musely být alternovány. Všechny až na jednu – v roli flašinetáře Brundibára (jediné záporné postavy celého příběhu) exceloval čtrnáctiletý Honza

Treichlinger. Uměl prý tak úžasně „mrskat vousy“, že přiměl celé publikum ke smíchu a postavě Brundibára jeho činy rázem nikdo nezazlíval.

Honza Treichlinger, Hans Krása i představitelé a představitelky Aninky, Pepíčka, koček, vrabčáků a dalších skončili svůj život v Osvětimi. Brundibár se paradoxně nesměl hrát ani v době komunismu a až od roku 1991 se dostal do repertoáru dětských sborů po celém světě. Ačkoliv je děj celé hry vlastně jednoduchým příběhem pro děti, ze závěrečných veršů dodnes mrazí... „Brundibár poražen, utíká do dále, zaviřte na buben, válku jsme vyhráli. Vyhráli proto jen, že jsme se nedali, že jsme se nebáli...”

Věděli jste, že...

... opera Brundibár byla původně napsána pro soutěž ministerstva školství?

... pražská premiéra v hagiborském sirotčinci musela proběhnout tajně, protože Židé měli v té době (přelom roku 1941 a 1942) jakoukoliv kulturní činnost zakázanou?

... záznam ze závěrečné scény Brundibára se dodnes dochoval v propagandistickém filmu Vůdce daroval Židům město, natáčeném v průběhu návštěvy Červeného kříže v terezínském ghettu?

... Terezínem prošlo během války více než 9 000 dětí, z transportů dále na východ se jich vrátilo 142?

... závěrečná slova opery byla pozměněna? Původní text zněl: „Kdo má rád maminku s tatínkem a naši rodnou zem...” Byl nahrazen: „Kdo má právo rád a při něm ob stojí a nic se nebojí...”

Připravila Michaela Šlesingerová

*Použité zdroje: www.ndpraha.cz / www.holocaust.cz / www.plus.rozhlas.cz
KUČEROVÁ, Michaela. *Život dětí v Terezíně* [online]. Brno, 2011 [cit. 2023-05-14].
Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta.*

Dětský pěvecký sbor Tutte Le Note vznikl v roce 1984 pod názvem Mladost, později Chorus Angelus a působí zejména v regionu Dolní Poberounčí. Děti zkouší nejprve v přípravném oddělení TuLeNata pod vedením Ludmily Plzákové, následně přecházejí do koncertního sboru, jež úzce spolupracuje se Základní uměleckou školou Černošice. Od ledna 2019 sbor umělecky vede Martin Vydra, který je zároveň sbormistrem koncertního oddělení.

Za podpory Města Černošice, Fondu Černošice, společnosti Eclisse a rodiny Jandákových.